

Heidelbergse Catechismus

Vraag 103 Wat gebiedt God in het vierde gebod?

Ten eerste dat er predikanten worden opgeleid om het Woord van God te verkondigen. Ten tweede dat we vooral op zondag trouw naar de kerk gaan, om het Woord van God te horen, de sacramenten te gebruiken, te bidden en onze gaven in de collecte te geven. Ten derde dat we ook door de week de zonde laten. Dan krijgt elke dag iets van de eeuwige rustdag, die komt.

De Tien Woorden spreken over de sjabbat, de laatste dag van de week. Als christenen houden wij ons in meerderheid niet aan dat gebod. Velen vieren de zondag, de eerste dag van de week. Is dat terecht? En zo ja, hoe vier je de zondag dan op een manier die recht doet aan het vierde gebod?

Als christenen hoeven we ons niet te houden aan de geboden en instellingen die God Israël voor de sjabbat heeft gegeven. Maar Gods bedoeling met de sjabbat voor Israël is zeker ook zijn bedoeling voor de christelijke rustdag.

Sjabbat

In Exodus 20 geeft God Israël als reden voor het houden van de sjabbat: *'Want in zes dagen heeft de HEER de hemel en de aarde gemaakt, en de zee met alles wat er leeft, en op de zevende dag rustte Hij. Daarom heeft de HEER de sabbat gezegend en geheiligd.'*

Toen God alles geschapen had, schiep Hij als laatste de mens om in nauwe verbondenheid met Hem Hem te dienen in deze wereld. Het eerste dat de mens meemaakte volgens Genesis 1-2 is de rustdag. Dát is zijn bestemming: leven vanuit de rust dat God alles heeft gedaan wat nodig is om te leven. Leven vanuit de rust bij God.

Als God Israël tot zijn volk maakt, na jarenlange slavernij, geeft Hij het een rustdag met een verwijzing naar de orde die Hij in de schepping legde. Dát is het echte leven: dat uitloopt op de rust bij God. Israëls bevrijding betekent God dat weer mogelijk maakt.

In Deuteronomium 5 staat een andere reden om de sjabbat te houden: *'Bedenk dat u zelf slaaf was in Egypte totdat de HEER, uw God, u met sterke hand en opgeheven arm bevrijdde. Daarom heeft Hij u opgedragen de sabbat te houden.'*

Dat God Israël bevrijdde is het begin van Israëls nieuwe bestaan. Dankzij Gods bevrijding daarom kon Israël als Gods volk leren leven, uiteindelijk in het beloofde land. Dat is Israëls identiteit: leven dankzij Gods genadige keus, zijn liefde voor hen, zijn trouw aan hen gezworen, zijn bevrijding. De sjabbat is de wekelijkse dag om zich dat steeds weer bewust te worden. Wie ze mogen zijn dankzij Gods bevrijding. Wat hun roeping is: in die vrijheid God te dienen.

Exodus 31,16-17 zegt: *'Generatie na generatie moeten de Israëlieten de sabbat in acht nemen en vieren. Voor Mij en hen is die dag een teken van een eeuwigdurend verbond, want in zes dagen heeft de HEER de hemel en de aarde gemaakt, en de zevende dag heeft Hij gerust om op adem te komen.'*

De viering van de sjabbat is voor Israël een teken. Door het houden ervan, wijdt Israël zich aan de HEER toe. Door het niet onderhouden van de sjabbat, houdt het Hem buiten hun leven (in maatschappij, huis en godsdienst) en buiten hun hart. Sjabbat draait om de liefde tot God.

Zondag

Sjabbat is een dag die de HEER Israël als een teken gaf. Al mogen we als christenen door het geloof in Israëls Messias, onze Heer Jezus, delen in het verbond met God, nergens is te lezen dat je als christen daarmee Jood wordt

en dús ook de sjabbat zou moeten houden. Het is het enige van de 10 Woorden dat in het Nieuwe Testament níet direct wordt toegepast op het christelijke leven.

De sjabbat als dag van bevrijding en herstel van het leven zoals God het bedoelt, is door Jezus vervuld. Tot zijn diepste bedoeling gebracht. Als nooit tevoren is Gods bevrijding zichtbaar geworden door Jezus' kruis en opstanding: bevrijding van zonde, duivel en dood.

Er is veel goeds te zeggen om die bevrijding wekelijks te vieren op de zondag, omdat dat de dag is waarop Jezus uit de dood is opgestaan. Tegelijk is het helaas zo dat voor de keuze van de zondag als wekelijkse rustdag ook antisemitisme een rol heeft gespeeld.

De zondag brengt ons wekelijks terug bij het leven met God: leven vanuit de rust. Die dag draait om God. Om de liefde voor Hem. Om zijn Woord. Om het dienen van Hem en elkaar. Hoe we die dag ook vormgeven, we doen de HEER onrecht als we het niet laten bepalen door zijn Woord, het ons verheugen in Hem en zijn bevrijding, het ons toewijden telkens opnieuw aan Hem die onze Bevrijder en Heer is.

Psalm 92

Een lied voor de sjabbat. Een wekelijks lied dus. Het leert:

- *Richt je op God.* Wees je bewust van wat Gods hand heeft verricht, van zijn genadige vriendschap en betrouwbaarheid.

- *Richt je op zijn bevrijding.* Gods tegenstanders toen, nu en in de toekomst houden geen stand. Als zijn volk ben je uiteindelijk altijd veilig.

- *Vind steeds je plaats bij God.* Wie thuis is in zijn huis, groeit en draagt vrucht voorgoed. Eeuwig leven als in het paradijs.